

SZKOŁA MUZYCZNA I STOPNIA NR 1

IM. STANISŁAWA WIECHOWICZA

W KRAKOWIE

PROGRAM NAUCZANIA

dla

SZKOŁY MUZYCZNEJ I STOPNIA

SZEŚCIOLETNI CYKL NAUCZANIA

PRZEDMIOT GŁÓWNY – KONTRABAS

opracowanie:

mgr. Grzegorz Frankowski

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego (Dz. U. Z 2023 r. poz. 900, 1672, 1718)

Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 maja 2023 r. w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych szkołach i placówkach artystycznych (Dz. U. z 2023 r. Poz. 900)

Statut Szkoły Muzycznej I Stopnia Nr 1 im. Stanisława Wiechowicza w Krakowie.

1. CELE KSZTAŁCENIA

- I. Przystwojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – kontrabas.**
- II. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.**
- III. Prezentacja publiczna.**
- IV. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.**

I. Przystwojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – kontrabas.

1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy; Uczeń:

- określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy;
- omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.

2) historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu; Uczeń:

- omawia w zarysie historię kontrabas;
- wymienia reprezentatywne utwory kontrabasowe oraz ich kompozytorów z różnych epok;
- wymienia wybitnych kontrabastów o znaczącym dorobku artystycznym.

3) budowa i pielęgnacja instrumentu; Uczeń:

- nazywa elementy budowy kontrabas i smyczka oraz określa zasady ich pielęgnacji;
- dba o regularną wymianę strun i włosia, utrzymuje w czystości instrument i smyczek.

4) technika wykonawcza; Uczeń:

- omawia warsztat wykonawczy;
- opisuje możliwości techniczne instrumentu;
- wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.

II. Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.

1) aparat gry; Uczeń:

- prezentuje poprawny aparat gry;
- kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.

2) **technika gry;** Uczeń:

- stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry;
- posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji;
- dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów.

3) **interpretacja;** Uczeń:

- interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela;
- wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.

4) **specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna;** Uczeń:

- posługuje się specjalistyczną terminologią;
- realizuje zasady notacji muzycznej;
- czyta nuty a vista.

5) **samodzielna praca;** Uczeń:

- przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;
- realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela;
- kontroluje własną grę podczas ćwiczenia;
- potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań;
- stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych;
- stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego;
- korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu;
- planuje i organizuje własną pracę.

6) **współpraca;** Uczeń:

- realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem;
- dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii;

- współpracuje z akompaniatorem.

III. Prezentacja publiczna.

1) praktyka estradowa; Uczeń:

- koncentruje się podczas występu;
- opanowuje tremę;
- stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji;
- wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.

2) prezentacja w mediach cyfrowych. Uczeń:

- korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych;
- obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.

IV. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym

1) rozwój artystyczny i zawodowy; Uczeń:

- analizuje własne kompetencje;
- aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności;
- wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności;
- dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze;
- aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.

2) etyka zawodowa; Uczeń:

- przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku;
- przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.

WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA

1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie o należyтым poziomie wilgotności powietrza.

2. Wyposażenie sali: kontrabasy o różnych wymiarach wraz z pokrowcami, smyczki kontrabasowe, krzesła kontrabasowe, fortepian lub pianino, pulpit, lustro, metronom, podkładka pod nóżkę kontrabasu
3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.
4. Sala koncertowa lub kameralna.

2. OCENA PRACY UCZNIA

W procesie nauczania obowiązuje stała kontrola i ocena pracy ucznia. Na każdej lekcji nauczyciel ocenia przygotowanie przez ucznia pracy domowej, jego postępy i zaangażowanie w czasie zajęć.

I ROK NAUCZANIA

WIADOMOŚCI PODSTAWOWE I ZADANIA TECHNICZNE

- opis budowy instrumentu i smyczka
- pielęgnacja i strojenie instrumentu
- postawa przy instrumencie
- prowadzenie smyczka po flażoletach oktaowych
- prawidłowy układ lewej ręki
- nazwy nut w kluczu basowym
- nauka gry pizzicato
- gra w IV i I pozycji (Układ pozycji wg.Simandla) ; wartości nut do ósemek włącznie, metrum 4/4 i $\frac{3}{4}$.
- dynamika w zakresie p-f, crescendo i decrescendo
- artykulacja: detaché całym smyczkiem i połową, legato po 2, ewentualnie 4 dźwięki w obrębie jednej oktawy
- tempo: wolne i umiarkowane

MATERIAŁ NAUCZANIA - SZKOŁY, ĆWICZENIA, ETIUDY

(do wyboru)

Grzegorz Frankowski - Szkoła na kontrabas cz. I

Ryszard Kusek – Etiudowe Oczko

Lasse Lagercrantz – Double Bass ABC

Gary Karr - DoubleBass Book 1

Caroline Emery - Yorke Mini-Bass Book 1

Suzuki - Bass School Volume 1

UTWORY Z TOWARZYSZENIEM FORTEPIANU

(do wyboru)

Mel Ludowa - Banjo Tunes

Mahler- solo z III cz. Symfonii nr. I

Mel. Lud. -Twinkle ,Twinkle Little StarTemat + Wariacje

Alice Spatz - Wind in The Trees

Mel. Ludowa - The Music Players

WYMAGANIA EDUKACYJNE

- opanowanie gry w pozycjach I i IV
- wybrana gama dur i moll w jednej oktawie
- drobne utwory

Audycja końcoworoczna:

- dwa kontrastujące utwory dowolne z akompaniamentem

II ROK NAUCZANIA

WIADOMOŚCI I ZADANIA TECHNICZNE

- zarys historii instrumentu
- kształtowanie umiejętności samodzielnego ćwiczenia
- układ aparatu gry — doskonalenie
- określenie zasad prawidłowych zmian pozycji
- utrwalenie gry w zakresie I i IV pozycji
- poznawanie kolejnych pozycji: II i III
- gra w zakresie I — IV pozycji; wartości nut do szesnastek włącznie, rytm punktowany
- dynamika w zakresie p - f, crescendo i decrescendo
- strojenie kontrabasu flażoletami
- artykulacja: detaché całym smyczkiem, legato po 2 i 4 dźwięki w obrębie dwóch oktaw,
- tempo: wolne i umiarkowane
- akordy rozłożone w I i IV pozycji

MATERIAŁ NAUCZANIA - SZKOŁY, ĆWICZENIA, ETIUDY

(do wyboru)

Grzegorz Frankowski - Szkoła na kontrabas cz. I

Ryszard Kusek – Etiudowe Oczko

Gary Karr - DoubleBass Book 2

Caroline Emery - Yorke Mini-Bass Book 2

Suzuki - Bass School Volume 2

G.Anderson,R.Frost – All for Strings

UTWORY Z TOWARZYSZENIEM FORTEPIANU

(do wyboru)

R. Schumann – Wesoly Wieśniak

C. Saint Saens – Taniec Słoni

L. van Beethoven – Oda do Radości

W.A. Mozart – Piosenka Majowa

John Walton – Prelude

WYMAGANIA EDUKACYJNE

- opanowanie gry w pozycjach I —IV
- gamy, pasaże, etiudy
- drobne utwory

EGZAMIN PROMOCYJNY

- dwie gamy: dur, mol do IV pozycji wraz z trójdźwiękami
- etiuda lub utwór zawierający określony problem wykonawczy (z pamięci)
- dwa utwory z towarzyszeniem fortepianu (z pamięci)

III ROK NAUCZANIA

WIADOMOŚCI I ZADANIA TECHNICZNE

- nauka obycia estradowego i pokonywanie tremy
- rozwijanie pamięci muzycznej — wzrokowej, manualnej, intelektualnej
- rozwijanie umiejętności samodzielnego ćwiczenia
- doskonalenie prawidłowych zmian pozycji
- utrwalenie gry w zakresie I — V
- artykulacja: detaché całym smyczkiem, legato po 2 i ewentualnie 4 dźwięki w obrębie dwóch oktav
- tempo: wolne, umiarkowane i szybkie, ritenuto ; rytm synkopowany, punktowany ; metrum : 6/8, triole

- akordy rozłożone w I, IV, V pozycji

MATERIAŁ NAUCZANIA - SZKOŁY, ĆWICZENIA, ETIUDY

(do wyboru)

Grzegorz Frankowski - Szkoła na kontrabas cz. II

Ryszard Kusek – Etiudowe Oczko

Gary Karr - DoubleBass Book 2

Caroline Emery - Yorke Mini-Bass Book 2

Suzuki - Bass School Volume 3

G.Anderson, R.Frost – All for Strings

UTWORY Z TOWARZYSZENIEM FORTEPIANU

(do wyboru)

Slatford - Time Pieces for Double Bass

Elliott - Ready Steady Go

Suzuki – Bass school

Schofield – Amazing Solos for Double Bass

WYMAGANIA EDUKACYJNE

- opanowanie gry w pozycjach I — V
- gamy, pasaże, etiudy
- utwory z towarzyszeniem fortepianu

EGZAMIN PROMOCYJNY

- dwie gamy: dur, moli do V pozycji wraz z trójdźwiękami
- etiuda (z pamięci)
- dwa utwory z towarzyszeniem fortepianu (z pamięci)

IV ROK NAUCZANIA

WIADOMOŚCI I ZADANIA TECHNICZNE

- doskonalenie obycia estradowego
- wdrażanie ucznia do działalności koncertowej
- ćwiczenie a vista prostych utworów
- doskonalenie pamięci muzycznej
- poznawanie problemów interpretacyjnych utworów
- utrwalanie umiejętności samodzielnego ćwiczenia
- dalsze doskonalenie prawidłowych zmian pozycji
- utrwalenie gry w zakresie I – V .
- posługiwanie się flażoletami naturalnymi w dolnej i górnej połowie struny
- artykulacja detaché całym smyczkiem „ legato po 4, 6 i ew. 8 dźwięków w obrębie dwóch oktaw z zastosowaniem różnych rodzajów smyczkowania, staccato i portato do 4 dźwięków
- tempo: wolne, umiarkowane, szybkie ; płynne zmiany tempa
- akordy rozłożone w obrębie I – V pozycji.

MATERIAŁ NAUCZANIA - SZKOŁY, ĆWICZENIA, ETIUDY

(do wyboru)

Grzegorz Frankowski - Szkoła na kontrabas cz. II i III

Ryszard Kusek – Etiudowe Oczko

Gary Karr - DoubleBass Book 3

Caroline Emery - Yorke Mini-Bass Book 2

G. Anderson, R. Frost – All for Strings

UTWORY Z TOWARZYSZENIEM FORTEPIANU

(do wyboru)

W. Chomienko – Utwory różnych kompozytorów

W. Rakow – kontrabasowe sola w utworach symfonicznych i operowych

M.Weinstein – Contemporary Modal Solos

Schofield – Amazing Solos for Double Bass

WYMAGANIA EDUKACYJNE

- opanowanie gry w pozycjach I – V
- gamy, pasaże, etiudy
- utwory z towarzyszeniem fortepianu

V ROK NAUCZANIA

WIADOMOŚCI I ZADANIA TECHNICZNE

- doskonalenie obycia estradowego
- wdrażanie ucznia do działalności koncertowej
- ćwiczenie a vista utworów literatury orkiestrowej
- doskonalenie pamięci muzycznej
- rozwijanie interpretacji utworów
- kontrola umiejętności samodzielnego ćwiczenia
- dalsze doskonalenie prawidłowych zmian pozycji
- utrwalenie gry w zakresie I – V.
- posługiwanie się flazoletami naturalnymi w dolnej i górnej połowie struny
- artykulacja detaché w różnych częściach smyczka, martele, staccato oraz legato po 4, 6 i 8 dźwięków w obrębie dwóch oktaw z zastosowaniem różnych rodzajów smyczkowania

4 dźwięków

- Ćwiczenia przygotowawcze do wibracji
- tempo: wolne, umiarkowane, szybkie ; płynne zmiany tempa
- akordy rozłożone w obrębie I – V pozycji oraz pozycji kciukowej

MATERIAŁ NAUCZANIA - SZKOŁY, ĆWICZENIA, ETIUDY

(do wyboru)

Grzegorz Frankowski - Szkoła na kontrabas cz. II i III

Ryszard Kusek – Etiudowe Oczko

Gary Karr - DoubleBass Book 3

G.Anderson, R.Frost – All for Strings

Józef Eichstädt – Szkoła na kontrabas cz I

George Vance –Progressive Repertoire for the Double Bass - Volume 1

UTWORY Z TOWARZYSZENIEM FORTEPIANU

(do wyboru)

W. Chomienko – Utwory różnych kompozytorów

W. Rakow – kontrabasowe sola w utworach symfonicznych i operowych

M.Weinstein – Contemporary Modal Solos

WYMAGANIA EDUKACYJNE

- opanowanie gry w pozycjach I – V
- gamy, pasaże, etiudy ew. II cz. Sonaty
- utwory z towarzyszeniem fortepianu i innych instrumentów

VI ROK NAUCZANIA

WIADOMOŚCI I ZADANIA TECHNICZNE

- doskonalenie obycia estradowego
- Udział ucznia w działalności koncertowej i kameralnej
- ćwiczenie a vista utworów literatury orkiestrowej
- doskonalenie pamięci muzycznej
- rozwijanie interpretacji utworów
- kontrola umiejętności samodzielnego ćwiczenia
- dalsze doskonalenie prawidłowych zmian pozycji
- utrwalenie gry w zakresie I – V.

- posługiwanie się flażoletami naturalnymi na całej długości strun
- usprawnianie artykulacji detaché, martele, staccato i spiccato
- Swobodna wibracja płynna zmianą pozycji
- tempa: wolne i szybkie ; płynne zmiany metrum
- akordy rozłożone w obrębie I – V pozycji
- Frazowanie i barwa dźwięku (gra nad chwytnią i blisko podstawka)

MATERIAŁ NAUCZANIA - SZKOŁY, ĆWICZENIA, ETIUDY

(do wyboru)

Grzegorz Frankowski - Szkoła na kontrabas cz. II i III

Ryszard Kusek – Etiudowe Oczko

Gary Karr - DoubleBass Book 3

G.Anderson, R.Frost – All for Strings

Domennico Dragonetti - Etiudy

George Vance – Progressive Repertoire for the Double Bass - Volume 2

UTWORY Z TOWARZYSZENIEM FORTEPIANU

(do wyboru)

W. Chomienko – Utwory różnych kompozytorów

W. Rakow – Kontrabasowe sola w utworach symfonicznych i operowych

M.Weinstein – Contemporary Modal Solos

Joachim Marczyński – Młody kontrabasista

Tadeusz Pelczar – Album Kontrabasisty

Konrad Siebach – Spielbuch für Kontrabaß Und Klavier 1

WYMAGANIA EDUKACYJNE

- opanowanie gry w pozycjach I – V
- gamy, pasaże, etiudy I i II cz. Sonaty I cz. koncertu.
- utwory z towarzyszeniem fortepianu i innych instrumentów

EGZAMIN KOŃCOWY

- dwie gamy: dur, moll przez dwie oktawy wraz z trójdźwiękami
 - 2 etiudy o różnych problemach (z pamięci)
 - dwa utwory z towarzyszeniem fortepianu (w przypadku ucznia szczególnie uzdolnionego)
- 2 części sonaty o średnim stopniu trudności wykonane z pamięci)

Pracę ucznia ocenia się według następujących kryteriów:

- **ocenę celującą** otrzymuje uczeń, będący laureatem konkursów i przesłuchań, prezentuje grę bezbłędną muzycznie i technicznie oraz ciekawą artystycznie. Ponadto wykazuje się nienaganną i wzorową postawą w zakresie kultury osobistej oraz poszanowania instrumentów i mienia szkolnego,
- **ocenę bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który prezentuje grę bezbłędną technicznie i muzycznie, opanował zakres materiału obowiązujący w danej klasie wykonał program w całości z pamięci,
- **ocenę dobrą** otrzymuje uczeń, który opanował materiał nauczania danej klasy według obowiązującego programu, i prezentuje grę poprawną technicznie i muzycznie,
- **ocenę dostateczną** otrzymuje uczeń, który wykonał program z niedociągnięciami muzyczno–technicznymi, intonacyjnymi i pamięciowymi, lecz opanował grę na instrumencie umożliwiającą postępy w dalszej nauce przy systematycznej pracy,
- **ocenę dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum programowego w danej klasie, jego wykonanie utworów charakteryzuje się brakami techniczno–muzycznymi, jednak nie wykluczającymi postępów przy dalszej systematycznej pracy,
- **ocenę niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum materiału przewidzianego w programie nauczania danej klasy oraz nie rokuje nadziei na dalszy rozwój muzyczno – artystyczny nawet przy intensywnej pracy.

Uczeń wykonuje program egzaminacyjny z pamięci. W przypadku niespełnienia tego wymagania jego ocenę obniża się o jedną notę niżej.